

Зміст

1. Фондовий ринок: світ і Україна	1
2. Кількість КУА та ІСІ	3
3. Регіональний розподіл КУА та ІСІ	5
4. Вартість активів та чистих активів ІСІ	6
5. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ	8
6. Інвестори ІСІ	10
7. Структура активів ІСІ	12
8. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування	15
9. Результати ринку управління активами НПФ	17
10. Результати ринку управління активами страхових компаній	19
11. Резюме	20

1. Фондовий ринок: світ і Україна

У 1-му кварталі 2017 року **провідні фондові ринки світу** помірно зростали, в умовах відносно стабілізації макроекономічних показників та переважно позитивних очікувань інвесторів щодо руху глобальної економіки та її ключових ринків.

На початку року, проте, були опубліковані дані про рекордне зниження впевненості інвесторів у Європі, зокрема, внаслідок геополітичних ризиків, що супроводжувалося пониженням основного індексу європейських акцій наприкінці січня - на початку лютого. Кінець березня ознаменувався офіційним оголошенням британського уряду про вихід країни зі складу ЄС, що, хоч і було загально очікуваним, все ж опустило ключовий лондонський індекс акцій та зменшило квартальний приріст до +2.5% (табл. 1, рис. 1). Два інших найбільших ринків ЄС показали за квартал від +5.4% (Франція) до +7.2% (Німеччина).

Ринок США мав схожі результати у січні-

березні 2017 – попри невпевненість щодо реалізації заявлених змін регулювання ринків з боку нової президентської адміністрації, інвестори були переважно налаштовані оптимістично, тож ключові індекси акцій тут додали 4.6%-5.5% за квартал.

Японські акції, після злету наприкінці 2016 року, у 1-му кварталі 2017-го протягом кварталу рухалися бічним трендом і врешті втратили 1.1%, хоча річна динаміка ринку залишалася позитивною. Китайські – за індексом провідної «материкової» біржі країни – після обвалу у грудні 2016-го, з початку 2017 року трималися помірковано висхідного тренду і зросли на 3.8%, наблизившись до максимуму за 2016 рік. Водночас, у Гонконгу індекс, що був аутсайдером у 4-му кварталі минулого року, у січні-березні 2017-го, на тлі політичної стабілізації, піднявся на 9.6%.

Таблиця 1. Динаміка фондових індексів світу в 1-му кв. 2017 р.*

Індекси	30.12.2016	31.03.2017	1-й квартал 2017 року	Рік
УБ (Україна)	795.84	1 042.06	30.9%	90.6%
BIST 100 National Index (Туреччина)	78 138.66	88 947.40	13.8%	6.8%
WSE WIG 20 (Польща)	1 947.92	2 175.96	11.7%	8.9%
SENSEX (Mumbai SE) 30 (Індія)	26 626.46	29 620.50	11.2%	16.9%
HANG SENG (Гонг-Конг)	22 000.56	24 111.59	9.6%	16.1%
Ibovespa Sao Paulo SE Index (Бразилія)	60 227.29	64 984.07	7.9%	29.8%
DAX (ФРН)	11 481.06	12 312.87	7.2%	23.6%
S&P 500 (США)	2 238.83	2 362.72	5.5%	14.7%
CAC 40 (Франція)	4 862.31	5 122.51	5.4%	16.8%
DJIA (США)	19 762.60	20 663.22	4.6%	16.8%
SHANGHAI SE COMPOSITE (Китай)	3 103.64	3 222.51	3.8%	7.3%
FTSE/JSE Africa All-Share Index (ПАР)	50 653.54	52 056.06	2.8%	-0.4%
ПФТС (Україна)	265.15	272.49	2.8%	20.7%
FTSE 100 (Великобританія)	7 142.83	7 322.92	2.5%	18.6%
Cyprus SE General Index (Кіпр)	66.41	68.08	2.5%	0.9%
NIKKEI 225 (Японія)	19 114.37	18 909.26	-1.1%	12.8%
PTS (Росія)	1 152.33	1 113.76	-3.3%	27.1%
MMVB (Росія)	2 232.72	1 995.90	-10.6%	6.7%

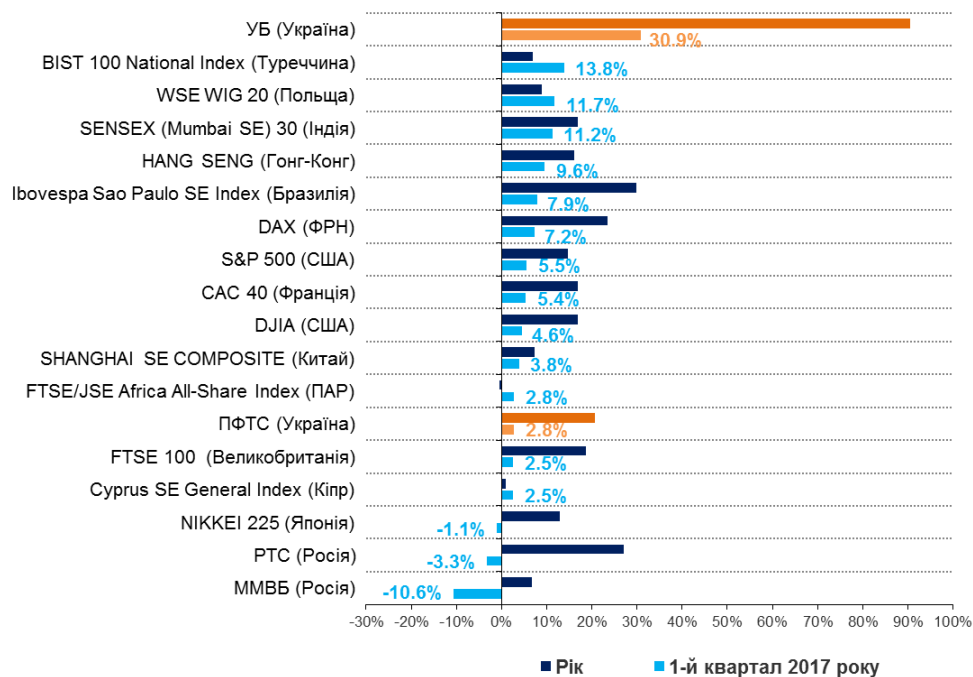

Рис. 1. Динаміка фондових індексів світу в 1-му кв. 2017 р.

* За даними бірж та агентства Bloomberg

Лідером серед ринків, що розвиваються, була Туреччина (+13.8%), активізували ріст і бразильські акції (+7.9%, після +3.2% у 4-му кварталі). Польський ключовий індекс стрімко зростав другий квартал поспіль (+11.7%, після +13.9%).

Російські акції, після тріумфального для них 2016 року, у 1-му кварталі 2017-го були аутсайдерами (-3.3%-10.6%), на тлі зниження цін на нафту і продовження геополітичних конфліктів.

Український фондовий ринок, після коригування на 1.8% у жовтні-грудні 2016-го, на початку 2017 року повернувся до жвавого зростання – за 1-й квартал індекс Української біржі (УБ) піднявся майже на третину (+30.9%). Індекс ПФТС зріс за цей час на 2.8%.

Склад індексного кошика індексу українських акцій (УБ) протягом кварталу не змінювався. Третій квартал поспіль там залишалось 5 акцій (3 енергетичних підприємства, одне – машинобудівне та один банк). Незмінним був і склад кошика індексу ПФТС, що включав усі 5 складових індексу УБ та ще 5 акцій (2 емітенти у секторі електроенергетики, по одному – у металургії, машинобудуванні та телекомунікаціях).

Стрімкий ріст тривав протягом усіх трьох місяців, лише з періодичними дрібними корекціями – інвестори на ринку враховували кращі, ніж очікувані, темпи зростання економіки України у 2016 році (+2.3% за рік, порівняно з прогнозом МВФ 1.5%), стабілізацію курсу гривні й інфляції та успіхи у

збалансуванні державних фінансів. Крім того, умови функціонування фондового ринку в цей час не змінювалися, що було відносно позитивним чинником, зважаючи на попередні кроки регулятора.

Розмір біржового фондового ринку України у 1-му кварталі 2017 року продовжував зменшуватися: кількість цінних паперів у біржових списках скоротилася ще на 10.5% (за рік – на 29.1%). Водночас, у 1-му та 2-му рівнях лістингу вона стабілізувалася (завдяки державним облігаціям, після скорочення на 44.3% у 2016 році).

Кількість акцій у лістингу за 1-й квартал зменшилася на 14.3% (за рік – більш ніж удвічі, після -77.4% у 2016 році), а корпоративних облігацій – на 15.4% (за рік – на 62.1%, після 71.4% у 2016 році). Таким чином, темпи скорочення як за квартал, так і у річному вимірі продовжували спадати, однак і відповідних цінних паперів у лістингу залишилося дуже мало: 6 акцій та 22 облігації – разом у 10 разів менше, ніж ОВДП. Останніх побільшало у списках (і лістингу) – до 279 (+1.8% за квартал, +2.6% за рік).

Як і раніше, жодного випуску муніципальних облігацій у лістингу фондових бірж не було.

Сукупний обсяг торгів на усіх біржах зменшився – -14.0% (після +15.3% у 4-му кварталі 2016). Вартість угод із усіма видами інструментів, окрім деривативів, впала: із ОВДП – на 10.7% (після +16.5%), акціями – на 34.8% (після +9.8%), корпоративними облігаціями – на 78.9% (після -

7.4%), інвестиційними сертифікатами – на 75.1% (після -18.5%). Натомість, обсяг торгів деривативами у 1-му кварталі зріс удвічі (після аналогічного падіння) – майже відновився до рівня 3-го кварталу 2016 року.

Річна динаміка торгів на фондових біржах повернулася у позитивну зону (+22.3%, після -18.5% у 2016 році) – переважно, за рахунок ОВДП (+64.5%, після -16.6%). Також зріс обсяг угод із деривативами (+11.2%) та опціонними сертифікатами (+128.8%, табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка біржового фондового ринку України у 1-му кв. 2017 р.

Показник / Дата	31.03.2016 (1-й кв. 2016 року)	31.12.2016 (4-й кв. 2016 року)	31.03.2017 (1-й кв. 2017)	Зміна за 1-й кв. 2017 року	Зміна за рік
Кількість цінних паперів (ЦП) у списках фондових бірж, у т. ч.:	2059	1631	1459	-10.5%	-29.1%
Кількість ЦП у реєстрах (лістингу) фондових бірж, у т. ч.:	349	313	313	0.0%	-10.3%
ОВДП	272	274	279	1.8%	2.6%
акцій*	14	7	6	-14.3%	-57.1%
облігацій підприємств	58	26	22	-15.4%	-62.1%
муніципальних облігацій	0	0	0	x	x
деPOSITНИХ СЕРТИФІКАТІВ НЕБУ	1	0	0	x	-100.0%
Обсяг торгів на фондових біржах (загальний) за рік, млн. грн., у т. ч.:	48 010.9	68 232.6	58 711.9	-14.0%	22.3%
ОВДП	34 585.5	63 717.1	56 900.3	-10.7%	64.5%
акціями	538.56	651.9	425.07	-34.8%	-21.1%
облігаціями підприємств	1 330.0	3 032.2	641.0	-78.9%	-51.8%
муніципальними облігаціями	0.0	0.0	0.0	x	x
деPOSITНИМИ СЕРТИФІКАТАМИ НЕБУ	10 733.8	0.0	0.0	x	-100.0%
інВЕСТИЦІЙНИМИ СЕРТИФІКАТАМИ	323.9	21.5	5.4	-75.1%	-98.3%
деРИВАТИВАМИ (без держ. деривативів)	341.5	188.9	379.6	101.0%	11.2%
опціонними сертифікатами	157.6	556.9	360.6	-35.3%	128.8%

2. Кількість КУА та ІСІ

У 1-му кварталі 2017 року кількість компаній з управління активами стабілізувалася і, попри незначні зміни протягом кварталу, залишилася на рівні 295 КУА. Протягом січня-березня було закрито 3 КУА і стільки ж створено нових.

За даними УАІБ, протягом 1-го кварталу 2017 року було зареєстровано 28 ІСІ (після 36-ти у 4-му кварталі 2016), 14 із яких були корпоративними венчурними (КІФ), 12 – пайовими венчурними

фондами (ПІФ), а 2 – закритими недиверсифікованими ПІФ. З урахуванням фондів, які закрилися протягом кварталу, станом на 31.03.2017 загальна кількість зареєстрованих ІСІ зросла до 1643.

Таким чином, продовжувала зростати концентрація на ринку управління активами ІСІ: на одну КУА припадало у середньому 5.6 фонду (після 5.5 у 4-му кварталі 2016, рис. 2).

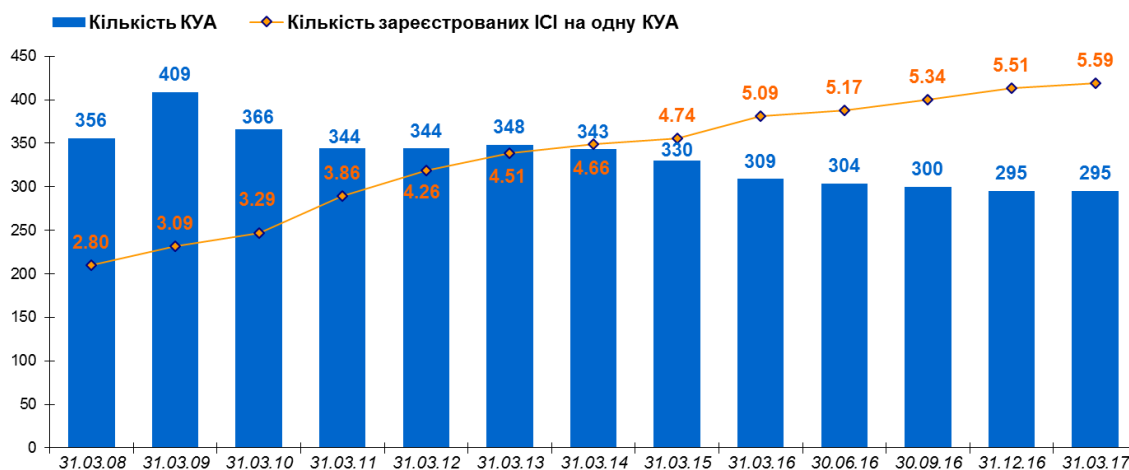

Рис. 2. Динаміка кількості КУА та ІСІ на одну КУА у 1-му кв. 2016-2017 рр.

Кількість ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів, вдруге за півроку зросла – до 1143. Із 13-ти нових, сформованих протягом 1-го кварталу 2017 року ІСІ, 9 були корпоративними фондами (КІФ).

Річна динаміка, як наслідок, змінилася на висхідну – «визнаних» ІСІ стало на 3 більше за останній рік (+0.3%).

Найбільше зросла кількість венчурних КІФ (+11, +4.7% за квартал та +50, +25.8% за рік).

Зменшилася у цьому кварталі лише кількість діючих відкритих диверсифікованих ПІФ (-1, -6.7%), яких за рік поменшало на 6 (-30%), при тому, що кількість спеціалізованих ІСІ цього типу також зменшилася (-1, -16.7% за рік).

Венчурних ПІФ у 1-му кварталі стало більше на 3 (+0.4%), і хоча за рік їхня кількість помітно скоротилася (-24, -3.0%), вони залишалися найбільшим сектором ІСІ (768 фондів, табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами фондів у 1-му кв. 2016-2017 рр.

Дата / Період	Всього	ПІФ*								КІФ*		
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗВ*	Г*	ЗН*	ЗВ*
31.03.2016	1140	20	6	22	3	9	30	1	792	1	62	194
30.06.2016	1134	17	6	22	3	6	30	1	785	1	61	202
30.09.2016	1127	15	5	21	3	6	28	1	771	0	58	219
31.12.2016	1130	15	5	21	3	4	28	1	765	0	55	233
31.03.2017	1143	14	5	21	3	4	28	1	768	0	55	244
Зміна за 1-й квартал 2017 року	13	-1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	11
	1.2%	-6.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.4%	-	0.0%	4.7%
Зміна за рік	3	-6	-1	-1	0	-5	-2	0	-24	-1	-7	50
	0.3%	-30.0%	-16.7%	-4.5%	0.0%	-55.6%	-6.7%	0.0%	-3.0%	-100.0%	-11.3%	25.8%

* ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВД – відкриті спеціалізовані, ІД – інтервальні диверсифіковані, ІС – інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗС – закриті спеціалізовані, ЗН – закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗВ – венчурні ІСІ (закриті недиверсифіковані, з приватною емісією).

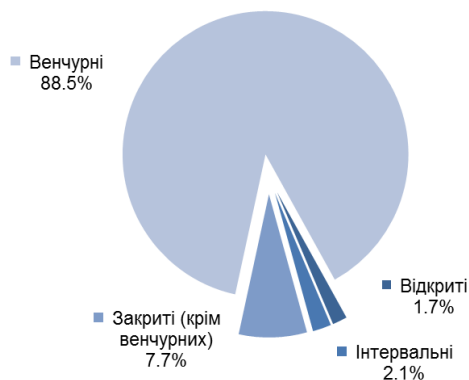

Рис. 3. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 31.03.2017

Приріст кількості діючих венчурних ІСІ у 1-му кварталі збільшив їх частку ринку із 88.3% до 88.5% (рис. 3), хоча вага венчурних ПІФ і далі зменшувалася – із 67.7% до 67.2%. Відкриті ІСІ мали частку ринку 1.7% (після 1.8% на кінець 2016 року).

Всього «визнаних» та діючих відкритих ІСІ було 19, венчурних – 1012.

Кількість фондів, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, серед усіх зареєстрованих ІСІ в управлінні КУА у 1-му кварталі зросла до 62-х, а їхня частка серед усіх ІСІ в управлінні – до 5.1%.

У процесі ліквідації, за даними УАІБ, у 1-му кварталі 2017 року залишалися або розпочали його один відкритий та 3 інтервальних диверсифікованих ПІФ, чотири закритих недиверсифікованих ПІФ та п'ять таких же КІФ, 50 венчурних ПІФ та 3 КІФ. Разом – це 66 фондів, або 5.8% від усіх визнаних та діючих ІСІ.

Отже, кількість фондів, які виходять на ринок, практично зрівноважується тими ІСІ, які планують закриття, тож найближчим часом загальна кількість діючих ІСІ, що досягли нормативів, суттєво не зміниться.

ІСІ з публічною емісією (пропозицією) у 1-му кварталі 2017 року продемонстрували стабільність: їх кількість залишилася на рівні 92 фондів (табл. 4).

КУА, що управляють публічними ІСІ, залишалася 40, а у секторі відкритих ІСІ – 11.

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією у 1-му кварталі 2017 року було 36, серед яких 8 – фондів акцій, 5 – облігацій, 16 – змішаних інвестицій та 7 – інших фондів, згідно з класифікацією на основі структури активів¹ (табл. 5).

¹ Див. Ренкінги «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КУА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: <http://www.uaib.com.ua>.

Таблиця 4. ІСІ з публічною емісією станом на 31.03.2017

Тип та вид ІСІ	Кількість		
	31.03.2016	31.12.2016	31.03.2017
Відкриті (всього), у т. ч.:	26	19	19
диверсифіковані	20	14	14
спеціалізовані	6	5	5
Інтервальні (всього), у т. ч.:	25	23	23
диверсифіковані	22	20	20
спеціалізовані	3	3	3
Закриті (всього), у т. ч.:	58	50	50
диверсифіковані	3	3	3
недиверсифіковані	54	46	46
спеціалізовані	1	1	1
Всього	109	92	92

Таблиця 5. Динаміка кількості диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів (відповідно до структури активів) у 1 кв. 2016-2017 рр.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Фонди грошового ринку	Інші фонди
31.03.2016	34	4	4	17	0	9
30.06.2016	33	6	4	13	0	10
30.09.2016	33	4	5	14	0	10
31.12.2016	34	4	2	27	0	1
31.03.2017	36	8	5	16	0	7
Зміна за 1-й квартал 2017 року	2	4	3	-11	0	6
	5.9%	100.0%	150.0%	-40.7%	-	600.0%
Зміна за рік	2	4	1	-1	0	-2
	5.9%	100.0%	25.0%	-5.9%	-	-22.2%

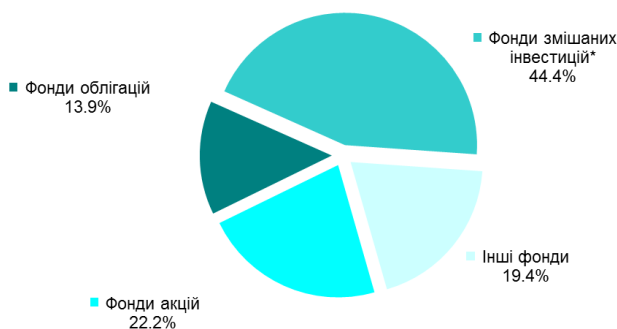
* Мають і акції, і облігації, і грошові кошти у своїх портфелях.

Фонди акцій включали 4 відкритих, 3 інтервальних та один закритий ІСІ (рис. 4).

Фондів облігацій також стало більше (5), із них 4 були відкритого типу, один – інтервального.

Серед фондів змішаних інвестицій (збалансованих), кількість яких зменшилася з 27-ми на початок 2017 року до 16-ти на кінець 1-го кварталу, було 3 відкритих, 11 інтервальних та 2 закритих ІСІ.

«Іншими фондами», що не відповідали критеріям спеціалізованих класів фондів, були 5 відкритих та 2 інтервальних ІСІ; 6 із них на початку року належали до фондів змішаних інвестицій.

* Мають і акції, і облігації, і грошові кошти у своїх портфелях.

Рис. 4. Диверсифіковані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 31.03.2017

3. Регіональний розподіл КУА та ІСІ

У Києві та столичному регіоні у 1-му кварталі 2017 року кількість діючих КУА зросла на одну – до 212 компаній (рис. 5). Водночас, у Києві було закрито дві КУА. Серед інших регіонів ТОП-5, на одну компанію стало менше в Дніпрі, а у Харкові було

створено одну нову КУА, і їх загальна кількість у цьому місті та області відповідно зросла.

Загалом, у регіонах-лідерах за чисельністю КУА, на кінець березня 2017 року діяли: у Дніпропетровській – 20 компаній, у Харківській – 19, Одеській – 9, Львівській – 8. Решта областей України разом мали 27 КУА, або близько 9.2% ринку.

Частка ринку столичного регіону за кількістю професійних учасників з початку 2017 року зросла із 71.5% до 71.9%.

Кількість ІСІ в управлінні у Києві та області у 1-му кварталі 2017 року зросла на 13 (+1.5%), у той час як загалом по Україні – на 23 (+1.9%). Врешті, вага Києва за кількістю ІСІ в управлінні понизилася за квартал із 72.8% до 72.6% (рис. 6).

У Дніпрі кількість ІСІ зменшилася на один, у Харкові – зросла на 3, у Львові – на 9, у Запоріжжі – не змінилася, тож частка ринку серед регіонів-лідерів зросла тільки для Харкова та Львова – до майже 6% та 4.2% відповідно.

Інші регіони України охоплювали 7.2% (після 7.5% на початку 2017 року), тож регіональна концентрація ринку ІСІ продовжувала зростати й за цим показником, хоча не на користь столиці, а лідерів серед західних та східних регіонів.

У розподілі активів ІСІ в управлінні за регіонами у 1-му кварталі концентрація, навпаки, послабилася зі зменшенням сукупної ваги регіонів-лідерів. Київ повернувся до більш активного порівняно з іншими регіонами нарощення активів – частка столиці зросла із 80.8% до 81.5%. Сукупні активи ІСІ в управлінні, зареєстрованих у Києві та області, у цьому кварталі суттєво збільшилися, причому відносно більше, ніж загалом по Україні.

Водночас, приріст активів у Харківській, Миколаївській та Херсонській областях був більш ніж

удвічі стрімкішим, що збільшило вагу цих регіонів, хоча частка останніх двох залишалася незначною

(0.4%). У ТОП-5, Харків наростив її із майже 4% до 4.3% (рис. 6).

Рис. 5. Регіональний розподіл кількості КУА станом на 31.03.2017

Рис. 6. Регіональний розподіл ІСІ за кількістю та вартістю їхніх активів в управлінні станом на 31.03.2017

4. Вартість активів та чистих активів ІСІ

У 1-му кварталі 2017 року індустрія ІСІ в Україні повернулася до зростання: сукупні загальні активи діючих інвестиційних фондів, які досягли нормативу мінімального обсягу активів, **зросли на 16 750.0 млн. грн.** (+7.3%, після -9.2% у 4-му кварталі 2016 року). При цьому, важливим зрушенням було збільшення вартості активів в усіх секторах ІСІ, зокрема у *відкритих* (+6.2%, після -0.5%) та *венчурних* (+7.4%, після -9.3%).

Продовжив нарощувати активи сектор *інтервальних* ІСІ (+2.5%, після +2.0%), а серед

закритих, окрім венчурних, різку зміну динаміки показали фонди з приватною емісією (+4.6%, після -13.3%). При цьому зросла кількість венчурних фондів, що подали інформацію за 1-й квартал 2017 (+2.2%), у порівнянні з 4-м кварталом 2016, тоді як у секторах відкритих та інтервальних ІСІ вона не змінилася, а у закритих із публічною пропозицією – зменшилася.

Разом усі *закриті* ІСІ збільшили обсяг активів на 254.4 млн. грн. за 1-й квартал (+3.2%, після -8.9% у 4-му 2016) – до 8 177.7 млн. грн.

Сукупні активи ІСІ (крім венчурних) на кінець березня 2017 року зросли на 259.7 млн. грн., до 8 309.2 млн. грн. (+3.2%, після -8.8%).

Венчурні фонди наростили активи на 16 490.3 млн. грн., до 238 628.8 млн. грн.

Загальні активи діючих ІСІ, що досягли нормативів, станом на 31.03.2017 року становили **246 938.0 млн. грн.** (рис. 7).

За рік загальні активи усіх ІСІ зросли на 9 351.1 млн. грн. (+3.9%).

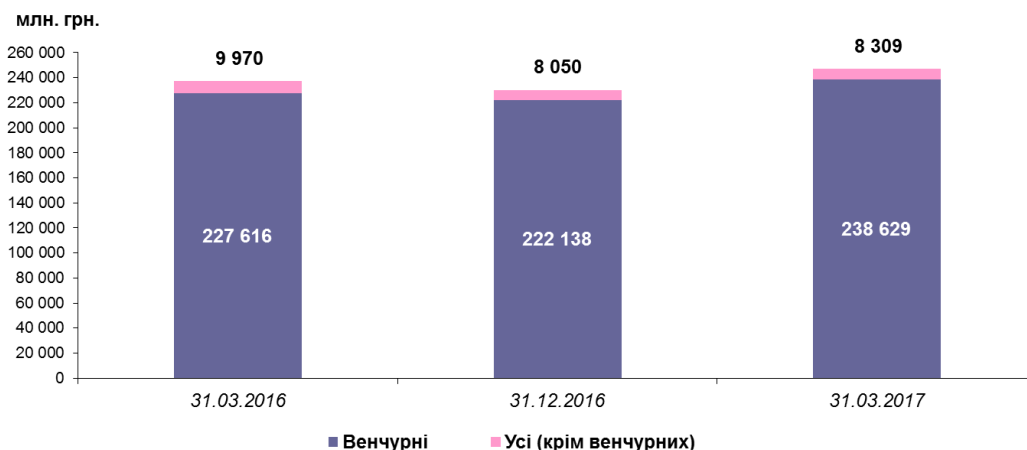

Рис. 7. Динаміка вартості активів ІСІ у 1-му кв. 2016-2017 рр.

Вартість чистих активів ІСІ у 1-му кварталі 2017 року також повернулася до росту: ВЧА усіх фондів, що досягли нормативів, збільшилася на **16 198.0 млн. грн.** (+8.6%, після -11.3% у 4-му кварталі 2016). Станом на кінець березня вона становила **204 529.6 млн. грн.** (табл. 6).

Зростання, як і щодо загальних активів, спостерігалось в усіх секторах ІСІ за типами фондів.

Причому приріст ВЧА закритих ІСІ (зокрема і венчурних) був стрімкішим за нарощення загальних активів, тобто в цілому фонди за 1-й квартал зменшили леверидж (частку позикових коштів у структурі активів).

За рік ВЧА усіх ІСІ зросла на 0.9%, при цьому венчурних – на 1.8%, а відкритих – на 14.2%. В інших секторах річна динаміка залишалася низхідною.

Таблиця 6. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів у 1-му кв. 2016-2017 рр., млн. грн.

Фонди	31.03.2016	31.12.2016	31.03.2017	Зміна за 1-й квартал 2017	Зміна за рік
Відкриті	53.5	57.7	61.0	5.8%	14.2%
Інтервальні	68.8	65.0	66.4	2.1%	-3.5%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	9 437.9	7 546.2	7 810.6	3.5%	-17.2%
з публічною емісією	3 284.6	2 712.6	2 739.0	1.0%	-16.6%
з приватною емісією	6 153.3	4 833.6	5 071.6	4.9%	-17.6%
Усі (крім венчурних)	9 560.1	7 668.9	7 938.1	3.5%	-17.0%
Венчурні	193 158.3	180 662.6	196 591.5	8.8%	1.8%
Усі (з венчурними)	202 718.5	188 331.6	204 529.6	8.6%	0.9%

* Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату).

Серед секторів ІСІ, **відкриті** фонди за 1-й квартал 2017 зросли на 5.8% (після -0.8% у 4-му кварталі 2016). Станом на 31.03.2017 ВЧА сектору дорівнювала **61.0 млн. грн.**

Чисті активи **інтервальних ІСІ** зросли практично такими ж темпами, що й у 4-му кварталі 2016 – на 2.1%, до **66.4 млн. грн.** Річна зміна залишалася у негативній зоні (-3.5%).

Закриті ІСІ із публічною емісією додали 1% ВЧА (після +0.5% у 4-му кварталі 2016), при зменшенні кількості діючих фондів на 3. Фонди цього типу з приватним розміщенням, за незмінної кількості, показали приріст 4.9% (після -12.8%). За рік же обидва сектори суттєво скоротилися за чистими активами (-16.6% та -17.6% відповідно).

Станом на 31.03.2017 чисті активи закритих ІСІ (крім венчурних) становили **7 810.6 млн. грн.**, у

тому числі фондів із публічною пропозицією – 2 739.0 млн. грн.

Чисті активи **венчурних** ІСІ збільшилися на 15 928.9 млн. грн. (+8.8%, після -11.5% у 4-му кварталі 2016) та досягли **196 591.5 млн. грн.** Росту ВЧА сектору сприяло збільшення кількості фондів на 20.

Практично удвічі швидше зростання ВЧА відкритих ІСІ порівняно з інтервальними та закритими ІСІ (крім венчурних) забезпечило першим деяке збільшення частки ринку (із 0.75% до 0.77%). Водночас, вага закритих фондів залишилася дуже значною (майже 98.4%, рис. 8).

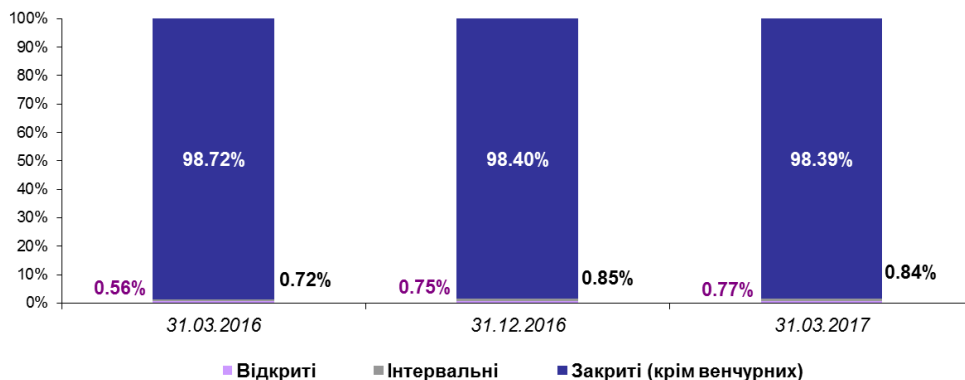

Рис. 8. Динаміка розподілу ВЧА невенчурних ІСІ за типами фондів у 1-му кв. 2016-2017 рр.

Венчурні фонди, завдяки розширенню сектору та активнішому нарощенню чистих активів, збільшили свою вагу у ВЧА індустрії ІСІ із 95.9% до 96.1% за 1-й квартал 2017 року (рис. 9). Відкриті та

інтервальні фонди утримували чисті активи на рівні 0.03% сукупної ВЧА усіх ІСІ, а закриті, крім венчурних, зменшили свою вагу із 4.0% до 3.8%, зокрема фонди з публічною емісією – із 1.4% до 1.3%.

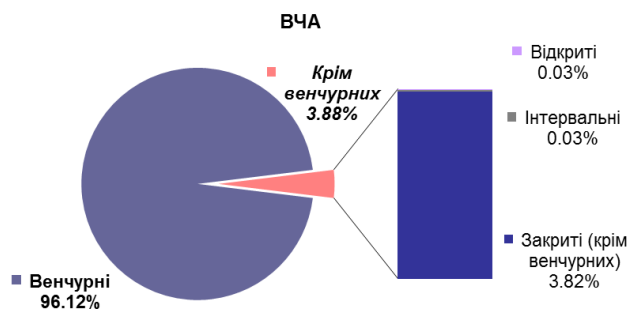

Рис. 9. Розподіл ВЧА ІСІ за типами фондів станом на 31.03.2017 р.

5. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ

Відтік капіталу з відкритих ІСІ у 1-му кварталі 2017 року посилювався, однак був незначним.

Негативний рух капіталу у секторі спостерігався щомісячно (рис. 10, табл. 7). Це відбувалося на тлі переважно зростаючого ключового індексу акцій (УБ), що дозволяло інвесторам фіксувати прибуток або частково відновити вартість здійснених інвестицій.

Це також супроводжувалося зменшенням кількості інвесторів у секторі, за сталої кількості фондів.

Відкритих ІСІ, що мали чистий притік упродовж січня-березня 2017 було 2-4 (у жовтні-грудні

2016 – 1-5) щомісяця, а сукупний квартальний результат цих фондів становив +0.4 млн. грн. (після +0.2 млн. грн. у 4-му кварталі 2016)

Чистий відтік протягом перших трьох місяців 2017 року мали 4-9 фондів, які разом втратили 1.9 млн. грн. (у 4-му кварталі 2016 аналогічний показник становив 1.2 млн. грн.)

Середня кількість відкритих ІСІ, що надавали щоденну інформацію, зменшилася із 18-ти до 17-ти (із 19-ти діючих фондів).

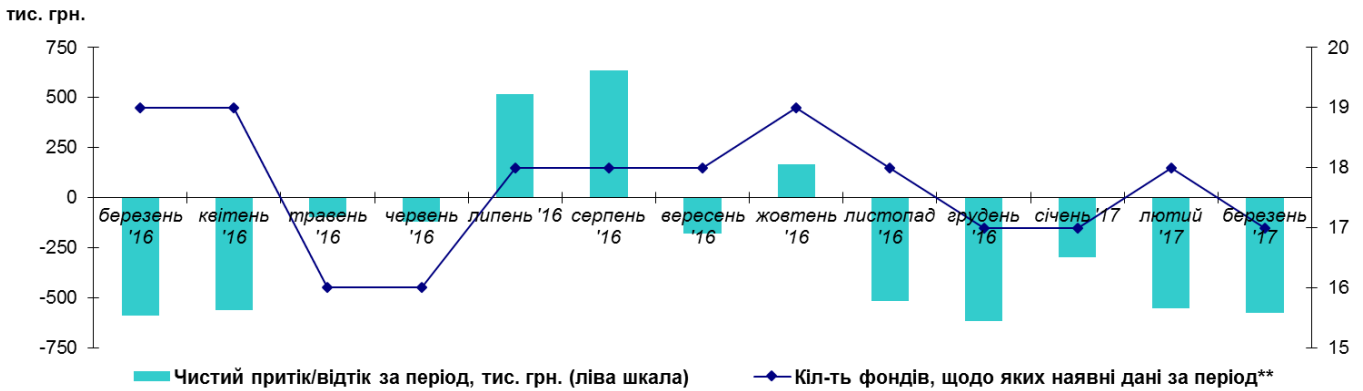

Рис. 10. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у березні 2016-2017 рр.*.
* За щоденними даними

Таблиця 7. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у березні 2016-2017 рр.*

Період	Чистий притік/відтік за період, тис. грн.	Кіл-ть фондів, щодо яких наявні дані за період**
березень '16	-590	19
квітень '16	-563	19
травень '16	-99	16
червень '16	-118	16
липень '16	519	18
серпень '16	634	18
вересень '16	-177	18
жовтень '16	167	19
листопад '16	-515	18
грудень '16	-618	17
січень '17	-296	17
лютий '17	-551	18
березень '17	-577	17
За 12 місяців	-2 194	18

* Для квартальних даних - середнє значення за щомісячними даними.
** За 12 місяців – середня.

Загалом, за 1-й квартал 2017 року **сукупний чистий відтік капіталу з відкритих ІСІ становив 1.4 млн. грн.** (після майже **1.0 млн. грн.** у 4-му кварталі 2016, рис. 11). Рух капіталу відіграв не

основну роль у динаміці ВЧА сектору відкритих фондів, яка була позитивною у цей період – зростання вартості портфельних інвестицій фондів дозволило компенсувати відтік.

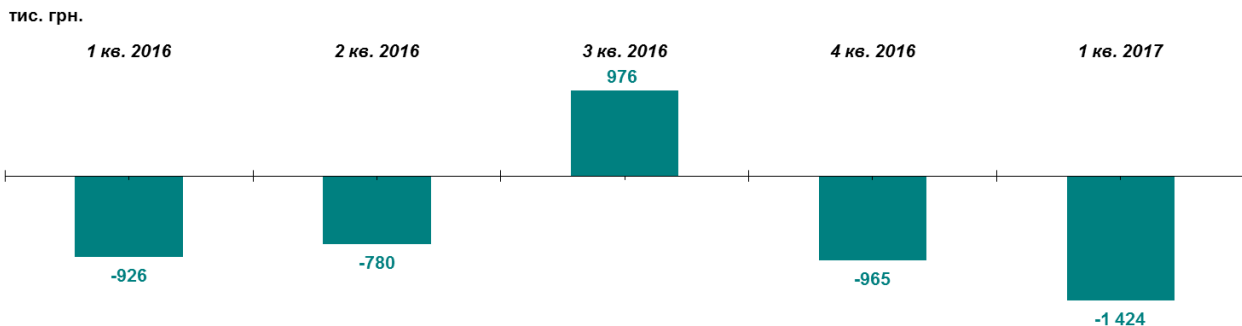

Рис. 11. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 1-му кв. 2016-2017 рр.

Річний чистий відтік (за 12 місяців, що завершилися у березні 2017) з відкритих ІСІ у 1-му кварталі зріс на 29%, до -2.2 млн. грн., на що суттєво

вплинув висхідний рух фондового ринку у цей час (зростання індексу УБ на 91%).

Притік капіталу в **індустрію інвестиційних фондів Європейського Союзу** у січні-березні 2017 року оновив рекорд, відображаючи значно посилений попит на інвестиційні фонди, зокрема **UCITS**², у цей час. Так, чистий притік капіталу до усіх фондів загалом за 1-й квартал 2017 зріс до **261 млрд. євро**³ (порівняно з 36 млрд. євро за аналогічний період 2016 року).

Це пов'язано, головним чином, з динамікою **UCITS**, що **додатково залучили у цей період 202 млрд. євро** (порівняно із чистим відтоком 7 млрд. євро рік тому та притоком 82 млрд. євро за 4-й квартал 2016 року).

При цьому чисті активи цих фондів зросли у 1-му кварталі 2017-го на 15% (усіх інвестиційних фондів – на 14%) – притік капіталу становив близько третини приросту ВЧА фондів за цей час (519 млрд. євро для UCITS та 715 млрд. євро загалом).

Найпопулярнішими у січні-березні 2017 року серед UCITS були **фонди облігацій** (74 млрд. євро) та **фонди грошового ринку** (51 млрд. євро).

Фонди змішаних активів значно прискорили залучення капіталу (36 млрд. євро, після 7 млрд. євро у жовтні-грудні 2016-го). Схожу динаміку показали й **фонди акцій**, що активно нарощували попит у лютому, на тлі похвалення на європейських фондових ринках у цей час, і врешті за 1-й квартал отримали додаткових 29 млрд. євро (рік тому вони мали чистий відтік 4 млрд. євро).

Фонди AIF⁴ у січні-березні 2017 року отримали **чистий притік** у розмірі понад **59 млрд. євро** (порівняно з 43 млрд. євро за аналогічний період 2016 року та 39 млрд. євро у жовтні-грудні 2016), 25 із них сектор отримав у лютому.

Лідерами за обсягом залучення додаткового капіталу серед фондів AIF залишалися **фонди змішаних активів** (13 млрд. євро) та **інші фонди** (35 млрд. євро).

Фонди облігацій також були доволі популярними у цей час (+11 млрд. євро, після відтоку 4 млрд. євро у 4-му кварталі 2016-го), а от **фонди акцій**

– єдина категорія, що мала чистий відтік у секторі (-8 млрд. євро, після -6 млрд. євро).

Також, за класами активів, **фонди нерухомості** утримували притік капіталу у січні-березні 2017-го на рівні жовтня-грудня 2016 року (7 млрд. євро за 1-й квартал 2017-го та 5 млрд. євро – рік тому).

Практично сталим був і притік до «**інституційних**» фондів (спеціальних фондів для інституційних інвесторів) – 32 млрд. євро (у попередньому кварталі – 35 млрд. євро, рік тому – 39 млрд. євро).

6. Інвестори ІСІ

У 1-му кварталі 2017 року **юридичні особи-резиденти** не лише зберегли за собою статус **найбільших інвесторів ІСІ**, а й значно збільшили свої інвестиції та їхню вагу в активах фондів у порівнянні з іншими категоріями учасників ІСІ.

Так, остання зросла із 68.4% на початок року до 69.1% у березні, а сукупні кошти вітчизняних підприємств в ІСІ – на 12.3 млрд. грн. (після -22.6 млрд. грн. у 4-му кварталі 2016). За секторами ІСІ, лише у **закритих ІСІ** з публічною пропозицією вкладення цих інвесторів скоротилися за квартал, що відобразилося й на зменшенні їхньої ваги у секторі.

Збільшення коштів цих інвесторів у **венчурних ІСІ** відновило понад половину скорочення за 4-й квартал 2016 року (+12.3 млрд. грн., після -21.8). Їхня вага у ВЧА сектору зросла із 69.9% до 70.7%.

У **відкритих ІСІ** частка коштів вітчизняних корпоративних інвесторів у 1-му кварталі 2017 року зросла із 10.0% до 10.2%: відтік, що тривав у секторі, відбувся переважно за рахунок громадян України.

В **інтервальних ІСІ** ситуація була схожа: при незначному збільшенні сукупної вартості вкладень, частка підприємств-резидентів тут дещо зросла – із 14.1% до 14.9%.

У **закритих ІСІ (крім венчурних)** загалом вага юридичних осіб-резидентів зменшувалася надалі – із 33.6% до 32.0%. У фондах із публічною емісією вона опустилася із 40.6% до 39.3%, із приватною – із 29.7% до 28.1% (рис. 12)⁵.

За рік вага підприємств-резидентів у коштах ІСІ скоротилася на 5.1 проц. п. (із 74.2%), при зменшенні їх сукупних вкладень на 12.5 млрд. грн. та суттєвому збільшенні коштів в ІСІ інших категорій інвесторів за цей час (громадян України та іноземних підприємств).

² UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням (пропозицією) і жорсткими вимогами до складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/EC від 13 липня 2009, зі змінами згідно з Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими актами законодавства ЄС.

³ За наявними даними щодо 29-ми країн, асоціації яких є членами EFAMA (25 країн-члени ЄС, а також Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія та Туреччина) – див. EFAMA [Investment Fund Industry Fact Sheet March 2017](http://www.efama.org) на сайті: <http://www.efama.org>.

⁴ AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії, що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011).

⁵ Без урахування цінних паперів ІСІ на пред'явника.

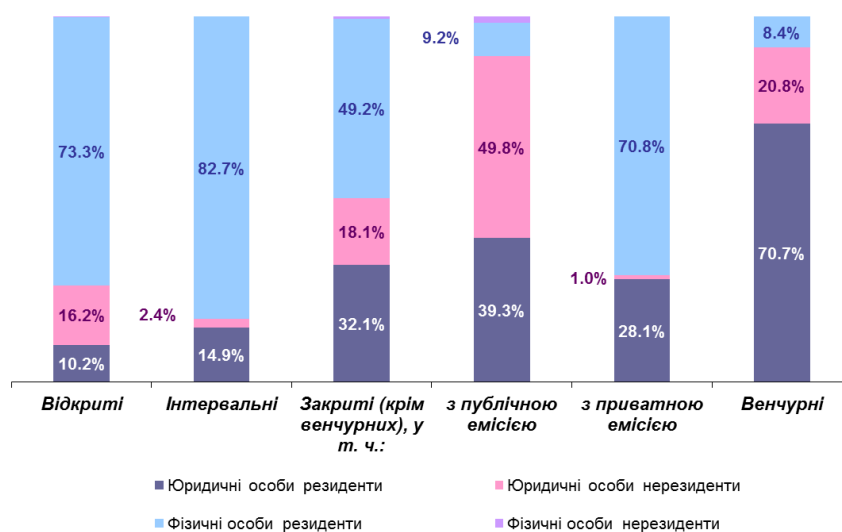

Рис. 12. Розподіл ВЧА ІСІ за категоріями інвесторів станом на 31.03.2017 р., частка у ВЧА

Українські роздрібні інвестори (фізичні особи-резиденти) у 1-му кварталі 2017 року збільшили свою присутність в усіх секторах ІСІ. Водночас, у відкритих та інтервальних фондах розподіл між категоріями інвесторів змістився на користь корпоративних учасників (як вітчизняних, так і іноземних підприємств). Тим не менше, перші залишалися ключовими інвесторами найбільш ліквідних секторів ІСІ (73.3% ВЧА у відкритих та 82.7% в інтервальних).

Зменшилася вага цих інвесторів і у венчурних ІСІ (до 8.4%), хоча сукупна вартість їх вкладень у ВЧА сектору зросла на 1.2 млрд. грн., тоді як в усіх ІСІ – на 1.5 млрд. грн. (при зменшенні частки цієї категорії інвесторів із майже 10.2% до 10.1%).

Іноземні інвестори в ІСІ у 1-му кварталі 2017 року значною мірою компенсували скорочення вкладень у 4-му кварталі 2016-го – +2 млрд. грн. (після -2.5 млрд. грн.).

Найбільші вкладення серед нерезидентів, як і раніше, мали юридичні особи, які й забезпечили майже весь приріст. Водночас, їхні кошти у ВЧА усіх фондів на кінець березня 2017 року становили 20.7% (після 21.4% на початку року). До зменшення ваги цієї категорії в активах ІСІ, попри нарощення вкладень, призвів практично на порядок жвавіший приріст вкладень інвесторів-резидентів; випереджало і зростання інвестицій з боку роздрібних внутрішніх інвесторів.

Іноземні громадяни несуттєво зменшили свої вкладення у венчурних ІСІ, де їхня частка залишилася в межах 0.1%.

Всього інвестори-нерезиденти станом на 31.03.2017 року володіли близько 40.8 млрд. грн. в усіх ІСІ, у т. ч. 39.3 млрд. грн. – у венчурних (відповідно, +5.2% та +5.3% за квартал).

Кількість інвесторів ІСІ у 1-му кварталі 2017 року вперше за рік зросла (+7 242, +2.8%, після -0.06% у 4-му кварталі 2016).

У відкритих фондах, після зростання наприкінці 2016 року, за перші три місяці 2017-го кількість інвесторів зменшилася (-7, -0.4%, після +3, +0.2%). Майже усі учасники, що вийшли із цих ІСІ протягом кварталу, були роздрібними інвесторами – громадянами України (6 осіб). У річному вимірі кількість вкладників у секторі також скоротилася (-58, -3.3%).

Менше також стало інвесторів у закритих ІСІ з публічною пропозицією (-530, у т. ч. -528 роздрібних вкладників-резидентів), що відбулося на тлі закриття кількох фондів у цьому секторі.

В інтервальних ІСІ, закритих фондах із приватним розміщенням (крім венчурних) та венчурних ІСІ кількість вкладників суттєво зросла – на 1763, 1688 та 4328 учасників відповідно, причому лише венчурний сектор поповнився новими фондами. В інтервальні та закриті невенчурні фонди інвестували переважно громадяни України, у венчурні – вітчизняні підприємства.

Динаміка участі в ІСІ з боку **фізичних осіб-резидентів** загалом різко поліпшилася у 1-му кварталі (+ 2 862 особи, після -97 осіб у 4-му кварталі 2016). Цих інвесторів побільшало в інтервальні та закриті фонди, зокрема із приватною пропозицією (невенчурні).

Попри суттєве зменшення присутності у секторі закритих ІСІ з публічною емісією, громадяни України становили майже 95% інвесторів цих фондів (табл. 8). У відкритих ІСІ показник був на рівні 98.6%, а в інтервальних, як і раніше, наближався до 100%.

У закритих ІСІ з приватним розміщенням частка цих інвесторів різко зросла – із 19.5% до 87.9% завдяки великій кількості нових учасників, а у венчурних – зменшилася з 10.1% до 5.3% – в умовах відносно слабкого попиту з боку цієї категорії вкладників порівняно з іноземними підприємствами.

Кількість **юридичних осіб-резидентів** серед інвесторів ІСІ у 1-му кварталі 2017 року загалом символічно скоротилася (-1). Зокрема, на 10 їх стало менше у венчурних ІСІ (-0.3%, після -0.8% у 4-му кварталі 2016). При цьому в інтервальних та закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) їхня кількість зросла (+2 та +9 відповідно, після +4 та -3 у попередньому кварталі).

Іноземних громадян стало більше на два у 1-му кварталі 2017 – вони інвестували у закриті ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних). В інших секторах ІСІ їхня кількість не змінилася за цей час.

Підприємства-нерезиденти активно інвестували в ІСІ у січні-березні 2017 року – їх побільшало на 4 379, у тому числі на 4 328 у венчурних ІСІ (відповідно, +879.3% та +940.9%). Також, їхня кількість стрімко зросла в інтервальних фондах, хоча це пов'язано з низькою базою порівняння (+52, +1733.3%, після -33.3% у 4-му кварталі).

Загалом, станом на 31.03.2017 року в ІСІ було 268 526 інвесторів, 96.6% із яких були роздрібними вкладниками - резидентами України. 93.8% перебували в інтервальних фондах (після 95.6% на початку року), 0.6% – у відкритих, 2.3% – закритих ІСІ (крім венчурних), у т. ч. 1.5% – з публічною емісією, та 3.4% - у венчурних.

Таблиця 8. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 31.03.2017 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти		
Відкриті	15	0.89%	7	0.41%	1 664	98.64%	1	0.06%	1 687
Інтервальні	23	0.01%	55	0.02%	251 703	99.96%	18	0.01%	251 799
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	415	6.88%	27	0.45%	5 581	92.51%	10	0.17%	6 033
з публічною емісією	188	4.63%	17	0.42%	3 849	94.76%	8	0.20%	4 062
з приватною емісією	227	11.52%	10	0.51%	1 732	87.87%	2	0.10%	1 971
Усі (крім венчурних)	453	0.17%	89	0.03%	258 948	99.78%	29	0.01%	259 519
Венчурні	3 729	41.40%	4 788	53.16%	481	5.34%	9	0.10%	9 007
Усі (з венчурними)	4 182	1.56%	4 877	1.82%	259 429	96.61%	38	0.01%	268 526

7. Структура активів ІСІ

У 1-му кварталі 2017 року в структурі активів ІСІ відбулися такі ключові зміни щодо інвестицій з використанням **інструментів фондового ринку**:

підвищення ваги цінних паперів в активах відкритих, інтервальних та закритих ІСІ з публічною пропозицією та зниження – у закритих фондах із приватним розміщенням (зокрема і венчурних), при зростанні їх сукупної вартості в усіх секторах ІСІ; при цьому:

зменшення сукупних вкладень у **державних облігаціях** у відкритих та венчурних ІСІ, зростання їх – в інших секторах; при цьому частка ОВДП зменшилася в активах усіх секторів ІСІ, крім закритих невенчурних;

зростання пакетів **акцій** в усіх секторах, крім закритих ІСІ з приватним розміщенням, одночасно зі збільшенням ваги цих інструментів лише в публічних фондах (відкритих, інтервальних, закритих, крім венчурних);

зниження ваги **корпоративних облігацій** в усіх секторах, крім закритих публічних ІСІ – на тлі відповідної динаміки сукупної вартості інвестицій у ці активи;

зниження ваги **векселів** у венчурних ІСІ – попри зростання пакету цих інструментів у секторі – як і в інших закритих фондах із приватним розміщенням, де, натомість, частка векселів збільшилася за квартал (табл. 9).

Таблиця 9. Зміни у структурі агрегованих портфелів ІСІ за типами фондів у 1-му кв. 2017 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. проп.		Закриті - з прив. проп.		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ)	-1.28	-18.3%	0.52	4.9%	-1.22	-1.8%	3.92	7.8%	0.62	0.8%
Нерухомість	-	-	-	-	0.00	-0.6%	-0.03	-28.0%	0.27	9.3%
Грошові кошти та банківські депозити	-0.37	-1.5%	-0.86	-6.0%	-8.15	-69.7%	-2.65	-15.0%	-0.06	-4.1%
Банківські метали	0.02	1.9%	-	-	0.00	2.1%	-	-	0.00	254.8%
Облігації державні	-3.56	-11.9%	-3.07	-8.4%	8.88	109.9%	1.42	623.9%	-0.01	-9.5%
Акції	5.24	14.3%	3.65	9.9%	0.39	3.9%	-2.60	-10.0%	-0.44	-3.7%
Облігації підприємств	-0.06	-7.9%	-0.24	-20.1%	0.10	39.9%	-0.25	-4.6%	-0.35	-9.5%
Векселі	-	-	-	-	0.00	-0.6%	0.19	52.9%	-0.14	-2.5%
Заставні	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	-16.3%
Інші ЦП	-	-	0.00	-	-	-	-	-	0.11	97.3%
Цінні папери	0.02	2.4%	0.00	0.5%	0.09	50.1%	-0.01	-3.9%	-0.01	-3.9%

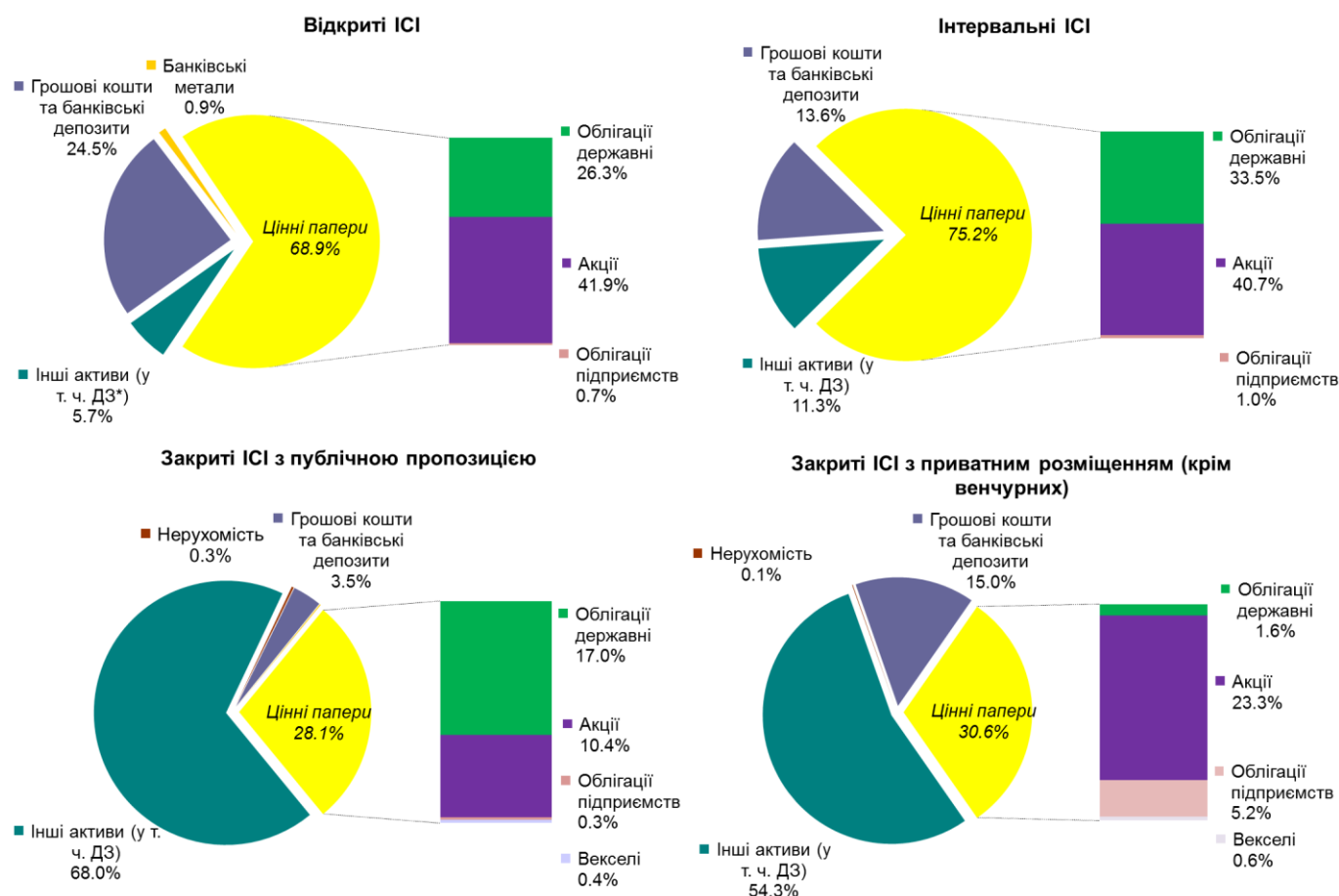

Рис. 13. Структура активів ІСІ, крім венчурних, за типами фондів станом на 31.03.2017 р.

Цінні папери становили принаймні дві третини активів відкритих та інтервальних ІСІ станом на 31.03.2017 (відповідно 68.9% та 75.2%, після 67.3% та 74.8% у 4-му кварталі 2016). У закритих ІСІ з публічною пропозицією фондові інструменти займали 28.1%, з приватною (крім венчурних) – 30.6%, а у венчурних – 20.7% (рис. 13, 14).

Разом зі збільшенням частки цих відносно довгострокових фінансових інструментів в активах більшості секторів ІСІ у 1-му кварталі 2017 року, відбулося скорочення частки **грошових коштів у банках** (в усіх секторах), при тому, що сукупна вартість коштів у відкритих та венчурних фондах зростає (приріст інших видів активів був жвавішим).

Так, зокрема, їхня вага в активах відкритих ІСІ опустилася із 24.8% до 24.5%, інтервальних – із 14.4%

Скорочення частки грошових коштів у банках із 1.4% до 1.3% у **венчурних** ІСІ відбулося при збільшенні сукупної вартості цих активів у секторі та на тлі значно стрімкішого нарощення інвестицій в інші види активів у цей час.

Найбільшим складником закритих фондів, зокрема венчурних, у 1-му кварталі 2017 року залишалися «інші» активи⁶ (рис. 14).

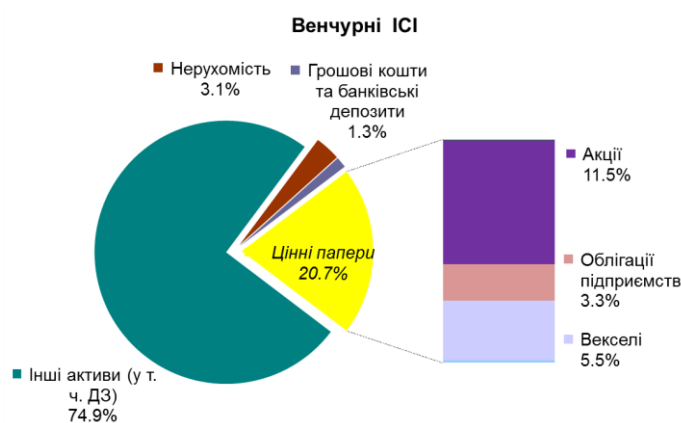

Рис. 14. Структура активів венчурних ІСІ станом на 31.03.2017 р.

Вага «інших» активів у секторі, на відміну від 4-го кварталу 2016 року, за 1-й квартал 2017-го зросла – із 74.3% до 74.9%. Цьому сприяло жваве нарощення цих активів (+13.6 млрд. грн., після -19.5 млрд. грн. у 4-му кварталі 2016).

На порядок менше зросли інвестиції сектору в **нерухомість** (+1.1 млрд. грн., після +0.8 млрд. грн. за попередній квартал), однак цей приріст був відносно більшим, тож вага нерухомості у секторі зросла із майже 2.9% до понад 3.1%.

Збільшення вкладень венчурних ІСІ в **акції** та **векселі** також мало місце у 1-му кварталі, але було повільнішим, тож частка цих інструментів в активах сектору скоротилася (із 11.9% до 11.5% та із 5.7% до 5.5% відповідно).

Разом зі зменшенням сукупної вартості вкладень у **корпоративні облігації, заставні та державні облігації**, а також на протиположність збільшенню інвестицій в **інші цінні папери**, така динаміка призвела до зменшення сукупної частки інструментів ринку капіталу в активах венчурних ІСІ у 1-му кварталі (із 21.5% до 20.7%).

до 13.6%, у закритих ІСІ з публічною пропозицією – із 11.7% до 3.6%.

Портфель цінних паперів усіх ІСІ у 1-му кварталі 2017 року повернувся до росту, частково відновивши скорочення за 4-й квартал 2016 (+1 788.9 млн. грн., після -5 923.8 млн. грн.). Станом на 31.03.2017 року його сукупна вартість досягла **51 808.5 млн. грн.** (табл. 10).

Акції, попри збільшення сукупної вартості (+843.6 млн. грн., після -2 149.2 млн. грн.), зазнали зменшення ваги у зведеному фондовому портфелі ІСІ – із 56.3% до 56.0%. Скорочення вкладень у **корпоративних облігаціях** (переважно венчурними ІСІ) також вкоротило їхню частку – із 17.0% до 16.0%.

Зростання пакетів **векселів** (+593.6 млн. грн.) та **ОВДП** (+318.7 млн. грн.) було відносно швидшим порівняно з акціями, тож частки цих інструментів у портфелі зросли – із 25.3% до 25.6% та із 0.9% до 1.5% відповідно.

Суттєво збільшилася також присутність **деривативів**: їхня сукупна вартість зросла на 270.6 млн. грн., або на 112% (у венчурних фондах), після +75.6% у 4-му кварталі 2016 року; частка похідних інструментів у зведеному портфелі цінних паперів усіх ІСІ за квартал зросла майже удвічі – до 1%.

Портфель ІСІ (крім венчурних) також збільшився за 1-й квартал 2017 року – на 277.8 млн. грн. (після -957.7 млн. грн. у 4-му кварталі 2016-го) і на 31.03.2017 становив **2 528.8 млн. грн.**

Зменшилися лише вкладення в **акції** (-58.5 млн. грн.), що, при зростанні інших фондових інвестицій, скоротило частку перших у зведеному портфелі невенчурних ІСІ більш ніж на 10 проц. п. – до 63.2%.

Майже удвічі – із 12.3% до 23.8% – збільшилася вага вкладень в **ОВДП** (+323.1 млн. грн. – переважно, за рахунок закритих фондів із публічною пропозицією).

Сукупна вартість інвестицій в **корпоративних облігаціях** зросла найменше (+1.9 млн. грн.), що призвело до скорочення їхньої частки у фондовому портфелі невенчурних ІСІ із 12.7% на початку 2017 року до 11.4% на кінець 1-го кварталу (табл. 11).

Диверсифіковані ІСІ у січні-березні 2017 року, аналогічно, мали зростання портфеля цінних паперів (+6.0 млн. грн., після -4.0 млн. грн. наприкінці 2016-го). Станом на 31.03.2017 він коштував **121.1 млн. грн.**

⁶ До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому числі позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

Приріст забезпечили акції (+7.0 млн. грн., після -3.9 млн. грн. у 4-му кварталі 2016). Вага зросла із 80.1% до 81.9% фондового портфеля цих ІСІ.

Вкладення в інші цінні папери. Частка ОВДП зменшилася із 18.9% до 17.2%, а облігацій підприємств – до менше ніж 0.9% (табл. 12).

Таблиця 10. Портфель цінних паперів та похідних в ІСІ за типами інструментів, станом на 31.03.2017 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 1-й квартал 2017, грн.	Зміна, %
Акції	29 021 202 156	56.02%	843 639 638	3.0%
Векселі	13 248 059 747	25.57%	593 596 845	4.7%
Облігації підприємств	8 263 933 598	15.95%	-236 377 718	-2.8%
Облігації державні внутрішні	751 390 912	1.45%	318 720 802	73.7%
Заставні	11 368 967	0.02%	-1 281 645	-10.1%
Деривативи	512 592 082	0.99%	270 588 401	111.8%
РАЗОМ	51 808 547 462	100.00%	1 788 886 323	3.6%

Таблиця 11. Портфель цінних паперів та похідних в ІСІ, крім венчурних, станом на 31.03.2017 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 1-й квартал 2017, грн.	Зміна, %
Акції	1 598 694 450	63.22%	-58 454 056	-3.5%
Облігації підприємств	288 481 523	11.41%	1 897 505	0.7%
Облігації державні внутрішні	600 843 950	23.76%	323 121 469	116.3%
Векселі	40 779 279	1.61%	11 217 882	37.9%
РАЗОМ	2 528 799 201	100.00%	277 782 801	12.3%

Таблиця 12. Портфель цінних паперів та похідних в диверсифікованих ІСІ, станом на 31.03.2017 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за 1-й квартал 2017, грн.	Зміна, %
Акції	99 243 376	81.94%	6 997 409	7.6%
ОВДП	20 822 015	17.19%	-885 049	-4.1%
Облігації підприємств	1 046 818	0.86%	-159 336	-13.2%
Векселі	2	0.00%	2	x
РАЗОМ	121 112 211	100.00%	5 953 026	5.2%

8. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

Динаміка доходності ІСІ у 1-му кварталі 2017 року нагадувала 3-й квартал 2016-го – стрімке зростання ключового українського індексу акцій сприяло прискореному підвищенню вартості інвестицій в ІСІ, зокрема фондів акцій, а також відкритих ІСІ (рис. 15).

Серед різних напрямків інвестування у 1-му кварталі 2017 року лідирували українські акції, представлені індексом УБ – він зріс на 30.9% (після коригування на 1.8% у 4-му кварталі 2016-го).

Ставки за валютними депозитами, як і гривневими, зберігали тенденцію до зниження. Водночас, хоч і значно сповільнене, та все ж послаблення гривні протягом кварталу підвищило доходність депозитів в іноземній валюті цей період – +4.6% за річними вкладками у євро, +2.1% – у доларах США; також, різко зросла доходність вкладів у золоті, внаслідок відновлення курсу банківського металу майже до рівня кінця 3-го кварталу минулого року (+11.0%, після -10.2% у 4-му кварталі 2016-го)⁷.

Гривневі річні строкові вклади у банках принесли за 1-й квартал 2017 року +4.4% та, відповідно, поступалися багатьом секторам ІСІ.

Житлова нерухомість у Києві подешевшала (у гривневому виразі – на 1.8% за квартал, після +0.3% у попередньому кварталі). За рік її вартість впала на 9.3% у гривні (та на 9.1% у доларовому виразі).

Серед ІСІ за типами фондів першість за кварталною доходністю повернули собі відкриті ІСІ, яких серед фондів акцій було половина (загалом частка акцій у відкритих ІСІ зросла до 42% на кінець кварталу). Середній приріст вартості інвестицій у відкритих ІСІ у 1-му кварталі 2017 року піднявся до +10.2% (після +1.8%).

банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів, а також оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

⁷ Для адекватного порівняння доходності необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових

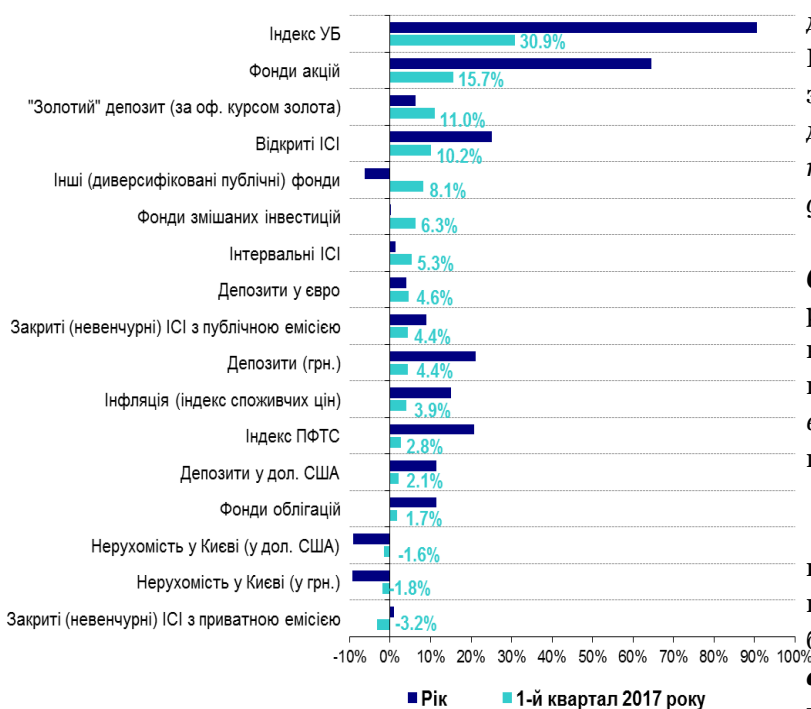

Рис. 15. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції у 1-му кв. 2017 р.⁸

Різні фонди показали від -0.9% до 32.3%, значно змістивши діапазон нагору. Від'ємний результат мав лише один фонд у секторі, тож *приріст вкладень забезпечили 17 із 18 цих ІСІ* (94%, після 78% у 4-му кварталі 2016).

Усі відкриті ІСІ були доходнішими за нерухомість, 11 щонайменше компенсували втрати від інфляції та були доходнішими за депозити у доларах США, 10 – ніж банківські вклади у гривні та євро, 6 – ніж депозити у золоті, а два таких фонди випередили індекс УБ.

Інтервальні фонди показали другий результат серед типів ІСІ – їхня середня квартальна доходність становила +5.3% (після -0.5% у 4-му кварталі 2016-го). Діапазон показників окремих фондів також суттєво посунувся вгору – від -7.3% до +31.0%. *Зростання продемонстрували 15 фондів із 19-ти* (79%, після 58%).

Закриті ІСІ з публічною пропозицією у 1-му кварталі 2017-го мали схожу динаміку

⁸ Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 1-й квартал 2016 року щодо 18-ти відкритих, 19-ти інтервальних, 74-х закритих ІСІ (у т. ч. 44-х із публічною пропозицією та 30-ти з приватним розміщенням) та за даними звітності за попередні періоди – див. [Рейтинги ІСІ за типами фондів та ІСІ \(диверсифіковані публічні\) - за класами фондів](#). Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України (Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2017 році (до попереднього місяця)). Доходність нерухомості у дол. США розрахована як середня за даними щодо вартості житлової нерухомості у Києві порталів: <http://www.domik.net>, <http://100realty.ua>, <http://realt.ua>; у гривні – за даними порталу: <http://100realty.ua>.

доходності: вона зросла за квартал із -0.1% до +4.4%. Варіація результатів різних фондів у секторі значно зменшилася, попри те, що вони показали від -28.3% до +50.4%. При зменшенні кількості фондів у секторі, *приріст інвестицій забезпечили більше цих ІСІ* (26 фондів, або 59%, після 21 фонду, або 45%).

Закриті ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) звузили діапазон квартальних результатів – від -87.6% до +58.2% – опустила верхня межа, як і середня доходність у секторі (-3.2%, після +1.9%). Кількість фондів, що показали *приріст вартості своїх паперів, зменшилася до 7-ми* (23%, після 10, або 32% у 4-му кварталі 2016).

Серед диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами активів, як і з-поміж ІСІ в цілому, вже 4-й квартал поспіль у січні-березні 2017 року лідирували за доходністю **фонди акцій** (+15.7%, після +11.8% у жовтні-грудні 2016-го). Приріст на рівні індексу УБ показали три із 8-ми таких фондів, серед яких було два відкритих та один інтервальний ІСІ. При цьому єдиний від'ємний результат мав закритий фонд акцій, що суттєво понизив середній показник (без його врахування, останній був на рівні 22%).

Фонди облігацій (4 із 5-ти – відкриті) у 1-му кварталі 2017 року були найменш доходними серед класів ІСІ, однак також мали позитивні результати (+1.7%, після +4.5% у 4-му кварталі 2016-го).

Значно підвищили квартальну доходність **фонди змішаних інвестицій**: +6.3, після +0.2% у попередньому кварталі. Це супроводжувалося різким зменшенням кількості фондів у цьому класі (із 27 до 16), але збільшенням – фондів із позитивними показниками.

Інші диверсифіковані фонди із публічною емісією, кількість яких зросла з одного до 7-ми, були найдоходнішими після фондів акцій та відкритих ІСІ (+8.1% у середньому для 7-ми таких фондів, після -17% у єдиного фонду цього класу у 4-му кварталі 2016).

За **річною доходністю** серед ІСІ лідирували за наслідками 1-го кварталу 2017 так само **фонди акцій** (+64.5%, після +15.0% у 4-му кварталі 2016-го) та **відкриті ІСІ** (+25.1%, після +14.0%), причому перші поступалися лише індексіві УБ (+90.6%).

9. Результати ринку управління активами НПФ

Таблиця 13. Кількість НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 1 кв. 2017 року та за рік

Вид НПФ	31.03.2016	31.12.2016	31.03.2017	Зміна за 1-й квартал 2017	Зміна за рік
Відкриті	55	48	48	0.0%	-12.7%
Корпоративні	8	8	8	0.0%	0.0%
Професійні	6	6	6	0.0%	0.0%
Всього	69	62	62	0.0%	-10.1%

* Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

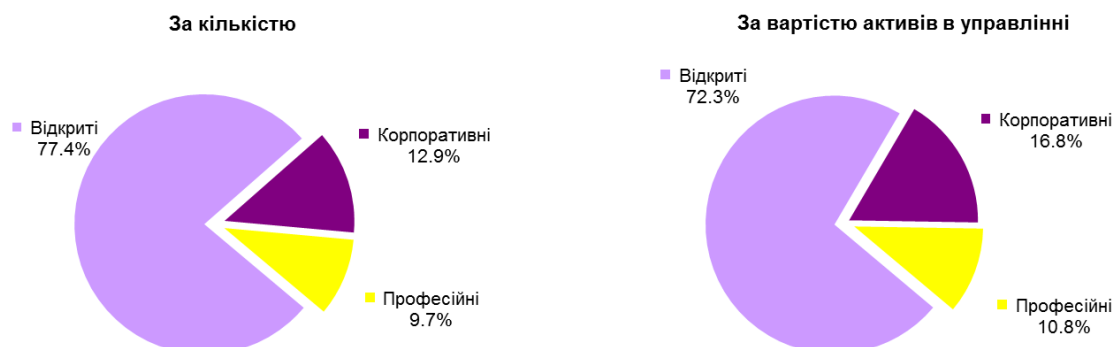

Рис. 16. Розподіл кількості НПФ та вартості їхніх активів в управлінні КУА за видами фондів станом на 31.03.2017 р.

Таблиця 14. Вартість активів НПФ в управлінні КУА за видами фондів у 1 кв. 2017 року та за рік

Вид НПФ	31.03.2016		31.12.2016		31.03.2017		Зміна активів НПФ в управлінні за 1-й квартал 2017	Зміна за рік, %	Зміна за рік, грн.
	Активи, грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність	Активи, грн.	Кількість НПФ, щодо яких подано звітність			
Відкриті	705 261 235	53	744 287 554	46	793 242 371	48	6.6%	12.5%	87 981 136
Корпоративні	149 943 016	7	176 171 316	7	184 427 310	7	4.7%	23.0%	34 484 293
Професійні	109 603 307	6	116 185 980	6	118 911 163	6	2.3%	8.5%	9 307 856
Всього	964 807 558	66	1 036 644 850	59	1 096 580 844	61	5.8%	13.7%	131 773 286

Обсяг активів недержавних пенсійних фондів⁹ в управлінні у 1-му кварталі 2017 року прискорив зростання, за незмінної кількості НПФ та КУА, які управляють їхніми активами.

Кількість пенсійних фондів в управлінні станом на 31.03.2017 становила **62** (крім корпоративного фонду НБУ), за рік зменшившись **на 10.1%**. В управлінні 39-ти КУА перебували 48 відкритих, 8 корпоративних та 6 професійних НПФ (табл. 13).

Найбільше було НПФ відкритого виду, частка ринку яких за кількістю за квартал становила 77.4% (рис. 16).

Вартість активів НПФ в управлінні КУА за квартал зростає на 5.8%, а за рік – на 13.7%, до **1 096.6 млн. грн.**, що частково було зумовлено збільшенням кількості фондів, що надали звітність за цей період (табл. 14). Також, ріст продовжився незважаючи на подальше скорочення кількості цінних паперів у лістингу фондових бірж і їх дуже малу кількість за результатами березня 2017.

Відкриті НПФ, що мали 72.3% активів ринку (після 71.8% на початку 2017 року) – наростили активи в управлінні за 1-й квартал найбільше – на 6.6%, до **793.2 млн. грн.** Річний приріст дещо прискорився – +12.5% (після 11.1% у 4-му кварталі 2016-го).

Активи **корпоративних НПФ** в управлінні знову зросли найшвидше за квартал – на **4.7%**

⁹ Без урахування корпоративного пенсійного фонду НБУ.

(після +5.4% у попередньому кварталі), та сягнули **184.4 млн. грн.** За рік приріст прискорився до **23.0%** (після +20.4%).

Професійні НПФ також мали дещо послаблений ріст у 1-му кварталі, разом із посиленням річним приростом: **+2.3%** (після +3.9%) та **+8.5%** (після +3.8%) відповідно. Станом на 31.03.2017 вони дорівнювали **118.9 млн. грн.**

Найбільшими за середнім обсягом активів в управлінні залишалися **корпоративні НПФ** (26.3 млн. грн., після 25.2 млн. грн. на початку року).

Професійні НПФ збільшили середній розмір фонду до 19.8 млн. грн. (із 19.3 млн. грн.).

Середній обсяг активів **відкритого НПФ** в управлінні на кінець 1-го кварталу 2017 року залишався найменшим, але зріс до 16.5 млн. грн. (із 16.2 млн. грн.).

У **структурі активів НПФ** частка **цінних паперів** на початку 2017 року, на відміну від попередніх двох кварталів, зросла – із 50.3% до **50.9%** (за рік – зменшилася із 52.7%, рис. 17).

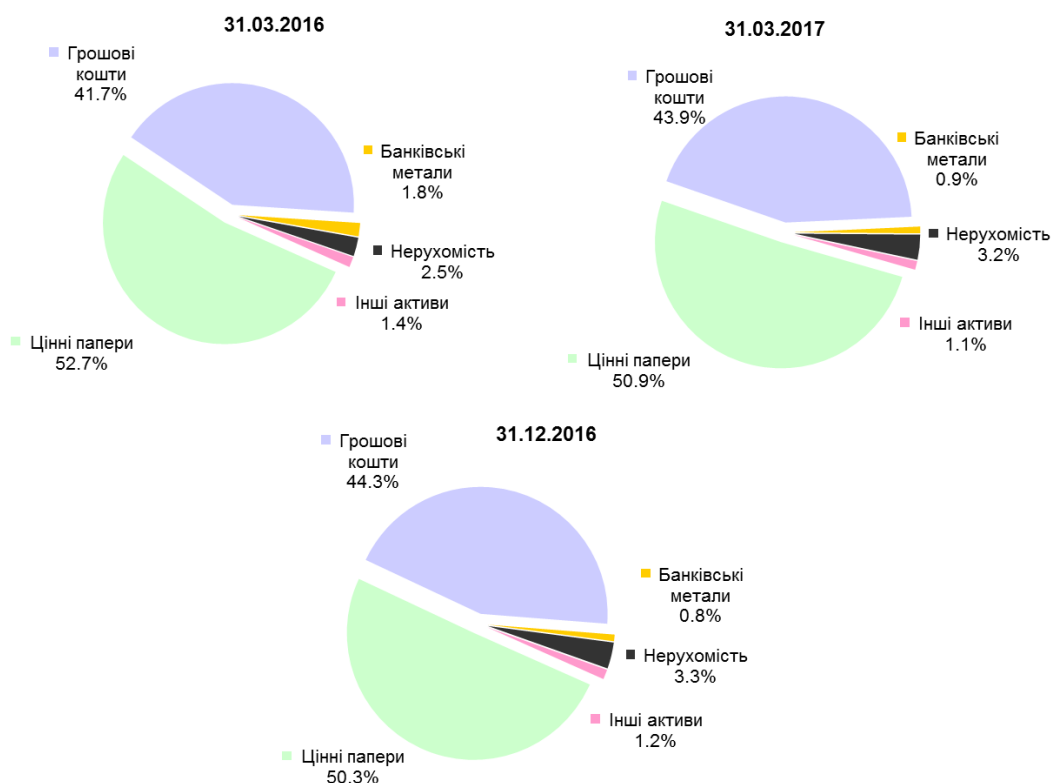

Рис. 17. Динаміка структури агрегованого портфеля НПФ у 1 кв. 2017 року та за рік

Активи НПФ у **цінних паперах** за квартал зросли на 36.2 млн. грн., або на 6.9%, за рік – на 49.4 млн. грн. (+9.7%).

При цьому більше половини приросту забезпечили **відкриті НПФ** (25.5 млн. грн. за квартал, 27.6 млн. грн. за рік). Цінні папери у цьому секторі мали найбільше вагу серед видів активів (табл. 15, рис. 18).

Водночас, **професійні НПФ** у 1-му кварталі 2017 року скоротили вкладення у фондові активи (-1.1 млн. грн., -1.4%) – до 77.4 млн. грн, хоча за рік їх динаміка залишалася висхідною (+3.3 млн. грн., +4.5%). При цьому впала і вага цінних паперів у зведеному портфелі активів цих фондів в управлінні – із 67.6% до 65.1%, хоча серед видів НПФ вона

залишалася найбільшою. Цьому сприяло і збільшення сукупних коштів сектору на рахунках у банках (+3.8 млн. грн., +13.1% за квартал).

Грошові кошти на банківських рахунках залишалися другою найбільшою складовою активів пенсійних фондів в управлінні в цілому та кожного сектору за видом НПФ зокрема (**43.9%** в усіх НПФ разом, після до 44.3% на початку року). Загалом, в усіх фондах вони зросли у 1-му кварталі 2017 року на 23.1 млн. грн. (+5.0%), а за рік – на 79.9 млн. грн. (+19.9%).

У той час як **корпоративні та професійні НПФ** показали різноспрямовану динаміку цих активів (у перших їх обсяг зменшився на 3.4%, у других – зріс на 13.1%), практично весь квартальний приріст

забезпечили відкриті НПФ (+22.3 млн. грн., +6.5%). За рік же активніше нарощували кошти у банках саме професійні та корпоративні НПФ (+25.0% та +22.2% відповідно).

Нерухомість, як і раніше, була в активах відкритих та професійних НПФ, а **банківські**

метали – лише у відкритих. Сукупна вага цих видів активів в усіх НПФ загалом за квартал не змінилася, хоча банківських металів стало децю більше відносно, а нерухомості – менше.

Таблиця 15. Структура активів НПФ в управлінні КУА у розрізі видів фондів станом на 31.03.2017 р., грн.

Вид НПФ	Цінні папери	Грошові кошти	Банківські метали	Нерухомість	Інші активи
Відкриті	378 925 327	366 216 513	9 455 127	30 051 909	8 593 495
Корпоративні	101 546 110	82 881 200	0	0	0
Професійні	77 411 745	32 804 045	0	5 050 939	3 644 434
Всього	557 883 182	481 901 758	9 455 127	35 102 848	12 237 929

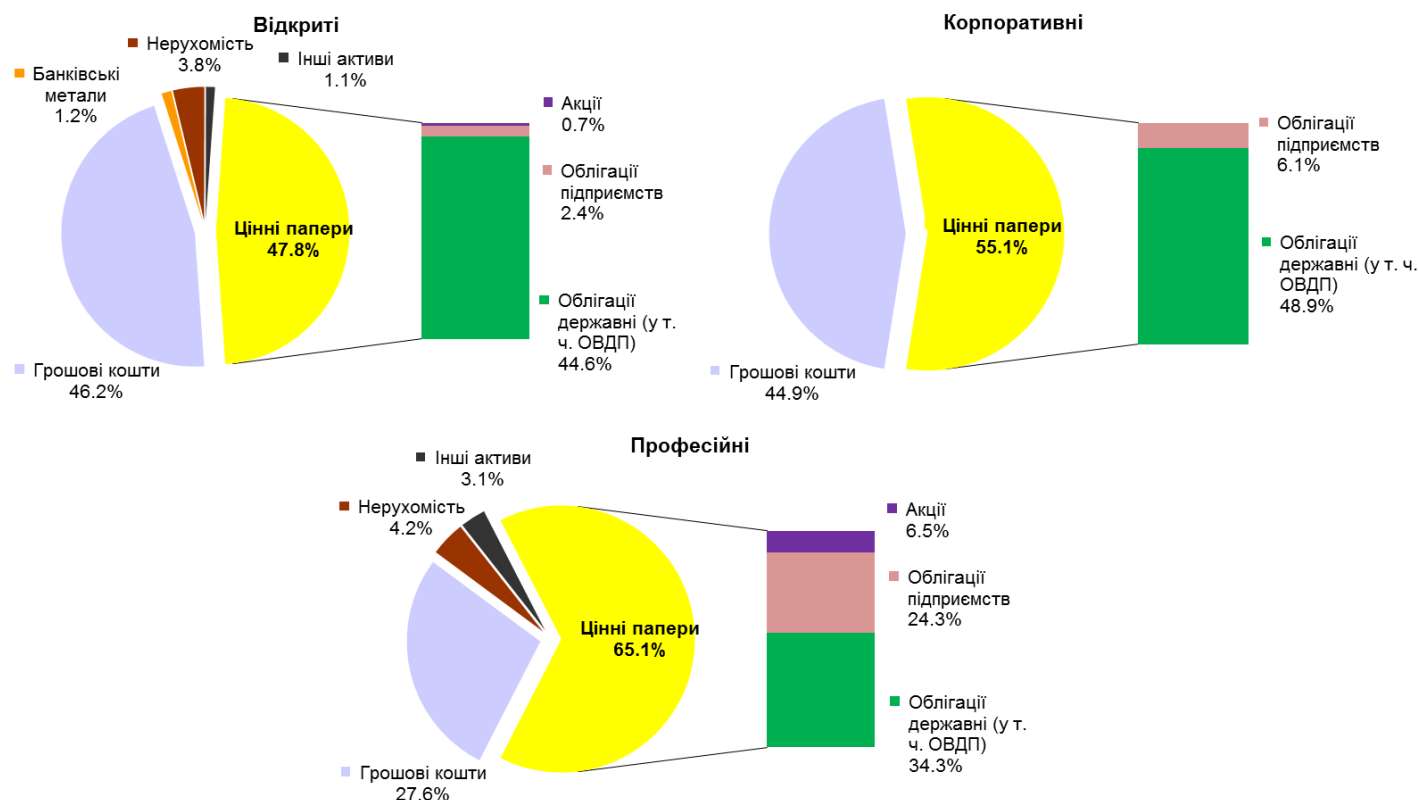

Рис. 18. Структура активів НПФ у розрізі видів фондів станом на 31.03.2017 р.

10. Результати ринку управління активами страхових компаній

У 1-му кварталі 2017 року активи страхових компаній (СК) в управлінні зростали, за незмінної кількості учасників ринку.

Кількість СК, що передали свої активи в управління, залишилася на рівні 7, а **КУА**, які надавали такі послуги – 3 (рис. 22).

Активи СК в управлінні продовжували зростати, причому збільшеними темпами – на **27.3%** за квартал (після +6.0 у 4-му кварталі 2016-го), а за рік – більш ніж удвічі (**+106.4%**). Станом на 31.03.2017 вони досягли **69.1 млн. грн.** (табл. 13).

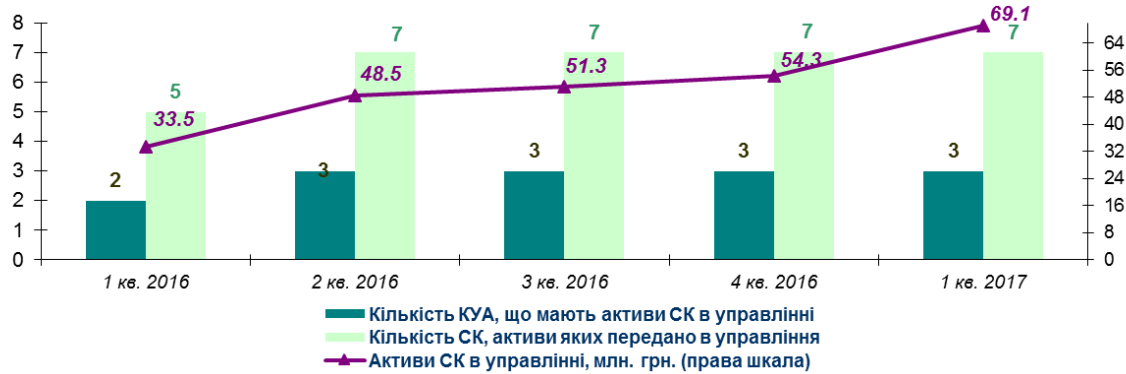

Рис. 19. Динаміка управління активами СК у 1 кв. 2016-17 рр.

Таблиця 16. Активи страхових компаній в управлінні КУА у 1 кв. 2016-17 рр.

	Кількість КУА, що мають активи СК в управлінні	Кількість СК, активи яких передано в управління	Активи СК в управлінні, млн. грн. (права шкала)	Зміна активів СК в управлінні		
				за квартал	з початку року	за рік
1 кв. 2016	2	5	33.5	2.2%	2.2%	0.9%
2 кв. 2016	3	7	48.5	44.7%	47.9%	72.3%
3 кв. 2016	3	7	51.3	5.8%	56.4%	69.0%
4 кв. 2016	3	7	54.3	6.0%	65.7%	65.7%
1 кв. 2017	3	7	69.1	27.3%	27.3%	106.4%

* СК - страхові компанії.

11. Резюме

1-й квартал 2017 року приніс фондовим ринкам світу переважно позитивні результати.

Деякі позитивні зрушення в економіці та підвищена увага з боку міжнародних інвесторів сприяли активному зростанню й провідних українських акцій.

Інститути спільного інвестування, що зберігали значну частину активів, інвестованих у фондовий ринок, як наслідок, отримали підвищену доходність. Це сприяло підвищенню конкурентоспроможності фондів з публічною пропозицією, зокрема відкритих ІСІ та фондів акцій, поряд із іншими видами фінансових інструментів та найпопулярніших напрямів інвестування заощаджень.

Одночасно зі значною активізацією притоку капіталу до інвестиційних фондів у ЄС на початку 2017 року, українські відкриті ІСІ зазнавали прискореного відтоку капіталу, однак він залишався незначним і був здебільшого пов'язаним зі стрімким підйомом на фондовому ринку, що дозволяло фіксувати прибуток чи поліпшити фінансовий результат від інвестування в ІСІ. Окремі фонди

продовжували залучати додаткові кошти від інвесторів.

Ключовими трендами індустрії управління активами в Україні у 1-му кварталі 2017 року були:

- стабілізація кількості КУА та зростання кількості зареєстрованих та визнаних ІСІ – переважно за рахунок венчурних ІСІ, зокрема КІФ;
- відновлення зростання обсягу активів індустрії та частки венчурних ІСІ за їх кількістю і вартістю активів;
- збільшення ваги Києва та столичного регіону на ринку за кількістю КУА та активами в управлінні й, водночас, зменшення – за кількістю ІСІ, на тлі активнішого створення фондів у Харкові та Львові;
- зростання ВЧА відкритих ІСІ четвертий квартал поспіль, разом із деяким посиленням чистого відтоку капіталу з них;
- зростання активів та ВЧА інтервальних та закритих ІСІ з публічною пропозицією – другий квартал поспіль, при скороченні

кількості визнаних та діючих закритих фондів;

- перше за рік зростання кількості інвесторів в індустрії – за рахунок інтервальних та закритих ІСІ з приватним розміщенням (зокрема і венчурних); у відкритих фондах – незначне зменшення кількості вкладників другий квартал підряд;
- продовження – третій квартал поспіль – нарощення коштів громадян України в усіх секторах ІСІ; при цьому у відкритих, інтервальних та венчурних фондах їх вага дещо зменшилася на тлі динаміки вкладень інших категорій інвесторів;
- активне збільшення вкладень у венчурних фондах підприємств-резидентів, забезпечило деяке збільшення їх частки у секторі, після відчутного скорочення у попередньому кварталі;
- підвищення ваги цінних паперів в активах секторів ІСІ з публічною пропозицією та зниження – у закритих фондах із приватним розміщенням (зокрема і венчурних), при зростанні їх сукупної вартості в усіх секторах ІСІ;
- зростання доходності в усіх секторах ІСІ, крім закритих невенчурних ІСІ з приватною емісією та фондів облігацій; повернення у

позитивну зону доходності інтервальних та закритих ІСІ з публічною емісією;

- збільшення кількості фондів зі зростанням вартості їхніх паперів за квартал – в усіх секторах ІСІ, за винятком закритих фондів із приватним розміщенням;
- на ринку управління активами пенсійних фондів – подальше зростання активів НПФ в управлінні, при незмінній кількості учасників ринку (КУА та фондів);
- на ринку управління активами страхових компаній – активізувався ріст активів в управлінні, за сталої кількості учасників ринку.

Повернення динаміки фондового ринку на початку 2017 року до ще більш стрімкого зростання, порівняно з тим, що спостерігалось у 3-му кварталі 2016 року, разом зі збереженням значної частки акцій у портфелях фондів, сприяло підвищенню доходності ІСІ. Інвестори відкритих фондів у цей час віддавали перевагу фіксуванню прибутків або поліпшених результатів від інвестування в них, у той час як інтервальні та закриті фонди з приватним розміщенням активно залучали інвесторів, що відновили жвавий ріст індустрії. Цьому сприяли й відносно стабільні умови діяльності фондів та КУА протягом 1-го кварталу 2017 року.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)
- [Ринок у цифрах](#)
- [Динаміка фондів \(із публічною пропозицією\)](#)
- Аналітика та статистика інвестиційних фондів із публічною пропозицією: [Щотижнева](#) / [Щомісячна](#)
- Ренкінги: [ІСІ - за типами та за класами фондів](#) / [КУА](#)